

Javaslat

„A Knerek szellemi öröksége Gyomán és az egyetemes kultúrában”

[települési/tájegységi/megyei/külhoni magyarság] értéktárba történő felvételéhez

Készítette: Dinyáné Bánfi Ibolya (név)

..... (alíírás)

Gyomaendrőd, 2017. március 30. (település, dátum)

(P.H.)

I.

A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Határ Győző Városi Könyvtár

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Dinyáné Bánfi Ibolya intézményvezető

Levelezési cím: 5500 Gyomaendrőd Selyem út 124.

Telefonszám: 66/521-655

E-mail cím: varosi.konyvtar@gyomaendrod.hu

II.

A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

A Knerek szellemi öröksége Gyomán és az egyetemes kultúrában

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

agrár- és élelmiszergazdaság
ipari és műszaki megoldások
természeti környezet

egészség és életmód
kulturális örökség
turizmus és vendéglátás

épített környezet
sport

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

települési tájegységi megyei külhoni magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

Kner Izidor 1882-ben alapította nyomdáját. Az egyszemélyes vállalkozás néhány évtized alatt virágzó nyomdává fejlődött, meghatározóvá vált Gyoma életében, sok családnak adott biztos megélhetést.

Kner Izidor klasszikus alapító, modern gondolkozású vállalkozó volt. Felismerte a közigazgatási nyomtatványok készítésében rejlő lehetőségeket. A közigazgatás szakembereivel együttműködve készítette, majd forgalmazta a nyomtatványokat és a belőlük összeállított mintatárakat. A nyomda termékeivel bekapcsolódott az ország vérkeringésébe: a Gyomán készült közigazgatási nyomtatványok és művészi báli meghívók eljutottak az ország valamennyi településére. A magas szakmai követelményeknek és a reklámnak köszönhetően a Kner névhez a minőség párosult.

Kner Izidor aktívan részt vett a közéletben is. Számos egyesület, társaság tagja, vezető tisztségviselője volt. Tekintélye, hírneve révén sok eredményt ért el, sokat tett a munkásaiért, Gyomáért, a közért, a hazai nyomdaiparért.

A könyvművészeti törekvések Kner Imre – az alapító elsőszülött fiának – nevéhez kötődtek, az első világháború után bontakozott ki a kneri könyvkiadás barokk, majd klasszicista tipográfiai stílus kísérlete. Korának tipográfiai gyakorlatával szakítva Kozma Lajos grafikussal közösen megalkotta a barokk tipográfiát. A Kozma által tervezett könyvdíszek, körzetek felhasználásával készült könyvek országhatáron túl is ismertté tették a Kner nevet. Az 1926-ban megvásárolt Bodoni betű alkalmazásával Kner Imre a klasszicista tipográfia felé fordult, az 1930-as évek kiadványai már ebben a stílusban készültek. A Kner kiadványokat mind a hazai, mind a külföldi szakmai körök nagyra értékelték, elismeréssel nyilatkoztak róluk, a gyomai nyomdát európai minőséget produkáló műhelyként tartották számon.

Kner Imre – akárcsak édesapja – kapcsolatban állt korának haladó szellemű embereivel, közülük többeknek Gyomán jelent meg egy-egy műve. Kner Imre tagja volt több hazai és külföldi társaságnak, számos bel- és külföldi konferencián vett részt, publikációi rendszeresen megjelentek a szakfolyóiratokban, szakkönyvekben.

Kner Izidor gyermekei és a család leszármazottai közül többen dolgoztak, dolgoznak a könyves szakmában. Kner Endre gazdasági területen képezte magát, édesapja halála után Imre fivérével a nyomda tulajdonosai lettek. Kner Erzsébet könyvkötő, Kner Albert reklámgrafikus lett – Budapesten dolgoztak, munkásságuk és szakmai-művészi kibontakozásuk Chicagóban teljesedett ki. Haiman György, a nyomdaalapító unokája a családi tradíciók követőjeként neves grafikus, könyvtervező, egyetemi tanár és a magyar nyomdák történetének elismert kutatója volt.

Amit a Kner család tagjai munkásságuk során a magyar nyomdaiparban és könyvművészetben létrehoztak, méltán emelte őket világhírűvé, napjainkban is példaértékű.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

A 135 éve működő nyomda városunk egyik büszkesége. Gyoma nevét a Kner család tagjainak munkássága és nyomdájuk termékei révén ismerték meg Európa szerte, hazai és nemzetközi jelentőségük elvülhetetlen. A Kner névhez a minőség párosult, minden nyomdaiparban és

könyvművészetben jártas, olvasást szerető ember a szép könyvet társítja hozzá. Knerék szerepe a település életében, a magyar iparban és kultúrában óriási jelentőségű.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források)

Haiman György: A Kner család és a magyar könyvművészet. Bp. 1979.

Kner Imre: Könyv a könyvről. 1912.

Kner Imre: A könyv művészete. Bp. 1972.

Kner Izidor: Félévszázad mesgyéjén, 1882-1932. Gyoma, 1931.

Egy nyomdaműhely titkaiból, Gyomai Kner Nyomda 1882-2007. Gyomaendrőd, 2007.

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat